

Tisztelt Dékán Úr, Főigazgató Asszony! Kedves Kollégák, jelenlegi és volt Hallgatóink, kedves érdeklődők!

A Debreceni Egyetem Francia Tanszéke ebben az évben ünnepli fennállásának 100. évfordulóját. 1923. március 29-én ugyanis - gróf Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére - Horthy Miklós kormányzó nyilvános rendkívüli tanárrá nevezte ki a fiatal, de már elismert, nemzetközi hírű irodalomtudós dr. Hankiss Jánost „a debreceni magyar királyi Tisza István Tudományegyetem bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karán rendszeresített francia nyelv és irodalom tanszékre”. Hankiss János tanári kinevezésének dátuma ezáltal egyetemünkön az önálló Francia Tanszék létrejöttének napját is jelenti.

Az első száz év. Kiállításunk vállaltan provokatív címe egyszerre fejezi ki a tanszék múltjának megidézésére való törekvésünket és a kimondott szó teremtő erejében bízva a jövőjére vonatkozó hitünket. Az elmúlt években több, francia irodalmi, művészeti témájú kiállítást szerveztünk (a Nagykönyvtárral karöltve), mind közül azonban ez a mostani a legfontosabb. Hónapok gyűjtő, rendszerező, dokumentumokat felkutató, aprólékos munkájának sok öröme és izgalma van benne.

Egy évszázadnyi múltat és a jelenünket azonban a maga teljességében, néhány négyzetméteren bemutatni lehetetlen feladat. Válogatnunk kellett tehát, s ez, mint minden válogatás, természetesen szubjektív. A kiállított tudományos munkák, jegyzetek, fotók, korabeli újságcikkek, meghívók, plakátok, kítüntetések, lecke-könyvek vagy épp a tanszéki brigádnapló az ilyenkor kötelező számvetés mellett elsősorban az emlékezést hivatott elindítani. Múlt és emlékezés – e két fogalomról idézzük fel Gorilovics professzor úrnak az 1992-es Hankiss-életműkiállítás megnyitóján elhangzott szavait: „Múltról és emlékezésről beszélek, különbséget téve, nem is alaptalanul, a kettő között, de azért annak a tudatában, hogy a valóságban szorosan összetartozó dolgokról van szó. A múlt ugyanis csak az emlékezetben létezik, s csak az a múlt létezik, amelyre emlékezünk.”

Mi pedig emlékezünk.

Tisztelgünk volt professzoraink, Hankiss János, Herman József, Gorilovics Tivadar, Halász Katalin és Tegyei Gabriella tudományos munkássága, kivételes műveltsége, szelleme és emberi nagysága előtt.

Hankiss János professzorra nemcsak mint nemzetközileg elismert tudósra, a Zeneműtár és a Nyári Egyetem életre hívójára emlékezünk, de bemutatjuk (a Hankiss család szíves felajánlásával) híres-neves, sokakat megihlető írógépét. Kiállítjuk továbbá a kultuszminiszterhez 1924-ben írott levelét, amelyben szemináriumi helyiség és minimális bútorzat sürgős biztosítását kérte az induló Francia Tanszéknek.

Herman professzor nevéhez fűződik tanszékünk kiadványsorozatának, a *Studia Romanicának* a megalapítása, amelyet 1962 óta újabb és újabb kötetek éltetnek a jelenben is. Az alsorozataival együtt 52 kötetet számláló sorozat teljes felvonultatásával kívánunk átfogó képet nyújtani a Francia Tanszék elmúlt 100 évének tudományos munkájáról. A *Studia Romanica* nemzetközi hírét jól illusztrálja, hogy még szépirodalmi műben is említést kap: Semprun *L'Algarabie* című itt kiállított regényében hivatkozik rá.

Szeretettel gondolunk vissza volt kollégáinkra, lektorainkra és volt tanítványainkra. Büszkén mutatjuk be az itt kiállított közel 100 kötet révén, milyen sok szakterület és tudományág jeles képviselője kapcsolódik a Debreceni Egyetem Francia Tanszékéhez.

Felidézzük a külföldi kollégákkal folytatott tudományos együttműködések, a nemzetközi konferenciáinkat, és az azt követő vacsorák nemcsak gasztronómiai, hanem szellemi csemegét is jelentő beszélgetéseit.

Emlékezetes pillanatokat elevenítünk fel a Lukovszki Judit által vezetett tanszéki színjátszó-csoport, az *École des Bouffons* itthon és külföldön is nagysikerű előadásaiból, köztük olyanokból, amelyeket az ő előadásukban láthatott először magyar közönség.

És felidézzük számtalan társasági eseményt: az általában didergős, mégis felejthetetlen hangulatú síkfőkúti kirándulásokat, a francia szakesteket, mediterrán szaknapokat, a fordítói műhelyeket, a fotóversenyeket, a tanév- és elsőköszöntő teadélutánokat, a Francia Hetünk színes, gimnáziumokkal közös programjait, a karácsonyi kvízzjátékokat, a közös színházlátogatásokat. Hosszan lehetne folytatnom a sort, de beszéljenek most már inkább a kiállított könyvek, képek, plakátok, fotók, és kívánom, hogy mindenkiben hasonlóan kellemes emlékaradatot indítsanak el.

„Az emlékezés az utókornak nemcsak kötelessége, hanem a szüntelen történelmi változások, az egymást követő nemzedékek felelő párbeszéde okán meg-megújuló próbatétele, egyfajta vizsgája, amelyen természetesen meg is lehet bukni.” - figyelmeztet Gorilovics Tanár úr. Mi azért bízunk abban, hogy ha jóindulattal is, de átengedne minket ma ezen a vizsgán.

Végezetül külön köszönetemet szeretném kifejezni kollégáimnak Tóth Eszternek és Forgács Anikónak, valamint Kiss Ádám László doktori hallgatónak a kiállítás létrejöttéért hónapokon át végzett munkájukért.

Kiállítás-megnyitónk végén fogadják szeretettel hallgatónkat, Mikulcza Ágotát, aki Charlotte Cardin *Les Échardes* című dalával varázsol igazi franciás hangulatot a kiállítás megtekintéséhez.

A Francia Tanszék centenáriumi tárlatát ezennel megnyitom.

Nagy Andrea tanszékvezető beszéde a Francia Tanszék „Első száz év” c. tanszéktörténeti kiállításának megnyitóján, 2023. május 20.